

УДК 373.3:371.214(4)

Олена ЯРОВА

м. Бердянськ

olena_yarova@mail.ru

ПОЧАТКОВА ОСВІТА В ЄВРОСОЮЗІ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ КОМПАРАТИВІСТИЦІ

Стаття аналізує висвітлення проблем розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу в дисертаційних дослідженнях українських компаративістів за спеціальністю 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». З'ясовано, що переважна більшість досліджень (кандидатські дисертації) вивчає окремі питання розвитку європейської початкової освіти, як правило, у форматі однієї країни: теоретичні засади організації початкової освіти (цілі, принципи, зміст, моделі), виховання молодших школярів, професійна підготовка вчителів. Активне реформування початкової школи в Україні робить актуальними комплексні дослідження теорії та практики початкової освіти в країнах ЄС.

Ключові слова: початкова освіта, тенденції розвитку, реформа, організаційно-педагогічні засади, професійна підготовка вчителів, Європейський Союз.

Проголошення незалежності України у 1991 р. позитивним чином вплинуло на розвиток національної порівняльної педагогіки. У 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. відбулися суттєві зміни у підходах до аналізу освітніх процесів у зарубіжжі. Дослідження набули більш об'єктивного характеру, розширилося предметне поле, досконалішою стала методологія наукового пошуку. Проте на сьогодні відсутні комплексні розвідки початкової освіти як цілісної системи у вимірі її багатогранності, динамічного розвитку та взаємодії з іншими освітніми та суспільними феноменами в кордонах ЄС.

Окремі проблеми розвитку європейської початкової освіти стали фокусом наукового інтересу в роботах таких дослідників, як: А. Василюк, Л. Гриневич, Л. Заблоцька, К. Крашевські, О. Кузнецова, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Матвієнко, О. Першукова, А. Сбруєва, М. Тадеєва та ін.

Метою нашої статті є з'ясувати ступінь і напрями дослідження проблематики початкової освіти в країнах Європейського Союзу в дисертаціях українських компаративістів (спеціальність 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки»).

Аналіз доробок вітчизняних педагогів-компаративістів за 2002–2013 рр. (загальною кількістю 39 робіт, з них – 9 докторських дисертацій та 30 – кандидатських дисертацій) дозволяє виокремити дві групи наукових досліджень, присвячених розвитку початкової освіти в Євросоюзі. До першої групи нами віднесено роботи, в яких початкова освіта розглядається у контексті загальноєвропейської шкільної

проблематики (базова освіта). До другої – дослідження, присвячені безпосередньо різноманітним аспектам функціонування початкових шкіл у державах-членах Європейського Союзу. Кількість робіт першої групи перевищує кількість робіт другої групи.

Грунтовними доробками **першої групи** є передусім докторські дисертації.

О. Кузнецова у докторській дисертації «Розвиток мовної освіти у середніх і вищих навчальних закладах Великої Британії другої половини ХХ століття» (2003) аналізує організаційні засади навчання іноземних мов у середніх школах країни, еволюцію визначення мети, завдань навчання мов у шкільній освіті, модернізацію навчальної програми, акцентує специфічну британську рису формування змісту шкільних курсів іноземних мов, що зумовлена вимогами екзаменаційної системи країни, характеризує експериментальні проекти навчання іноземної мови на рівні початкової школи [4].

У докторській дисертації А. Сбруєвої «Тенденції реформування середньої освіти розвинених англослов'янських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)» (2005) досліджуються теоретичні основи, процесуальні характеристики та результати реформування загальної середньої освіти розвинених англослов'янських країн. Зважаючи на те, що початкова освіта є невід'ємною складовою базової освіти, освітній рівень МСКО 1 також опиняється у фокусі реформ. Тому цінними для нашого дослідження є висновки про багатоаспектність освітніх реформ 90-х рр. ХХ – початку ХХІ ст. (політичний,

структурний, культурний та людський виміри); їхній централізаційний і децентралізаційний характер; умови їх ефективного запровадження; доцільність застосування індивідуально-організаційно-суспільного підходу до оцінки результатів реформ, згідно з яким головними показниками їх успішності виступають: 1) навчальні досягнення учнів; 2) зміни, що відбуваються на мікро-, мезо- та макрорівнях освітньої системи як складної відкритої організації; 3) економічна ефективність реформ та забезпечення соціальної справедливості та єдності в суспільстві [8].

Початкова освіта у докторській дисертації О. Матвієнко «Розвиток систем середньої освіти в країнах Європейського Союзу: порівняльний аналіз» (2005) розглядається як складова європейських систем середньої освіти другої половини ХХ ст., тому цілком природно, що початкова школа опиняється під впливом загальних соціо-педагогічних тенденцій розвитку обов'язкової освіти, серед яких в дослідженні визначені: децентралізація й адаптування систем середньої освіти до ринку праці; забезпечення всього населення базовою освітою з широкою збалансованою навчальною програмою; підготовка учнів до адекватного сприймання соціальних норм подальшого дорослого життя – професійного, родинного і локального форматів; диференціація моделей структур обов'язкової освіти на ступені або цикли; формування спільного для більшості країн комплексу базових навчальних предметів; «європеїзація» базової освіти; реформування правових норм існуючих систем екзаменування, оцінювання та атестації при закінченні обов'язкової освіти в напрямі недопущення будь-якої дискримінації учнів [7].

У докторській дисертації Н. Лавриченко «Педагогічні основи соціалізації учнівської молоді в країнах Західної Європи» (2006) початкова освіта розглядається як один із шаблів формування соціальної компетентності молодих європейців. З огляду на завдання і цілі початкової освіти в сучасному суспільстві, важливим для нашого дослідження є виокремлення таких напрямів соціалізації учнів, як: особистісний, міжособистісний, соціально-груповий, політико-правовий, економічний, екологічний, духовно-ціннісний, а також характеристика методів шкільної роботи (педагогічне спостереження та дослідження індивідуальних і соціальних якостей учнів, метод соціометрії, метод психодрами і соціодрами, партисипативність, проект, гра,

групова взаємодія), спрямованих на соціальну адаптацію, інтеграцію та соціальну творчість учнів [5].

У докторській дисертації О. Локшиної «Тенденції розвитку змісту шкільної освіти в країнах Європейського Союзу» (2011) об'єктом дослідження є системи шкільної освіти в країнах ЄС, а предметом – сутність та динаміка якісних змін, що відбуваються в процесі розвитку змісту шкільної освіти в державах-членах. Науковець робить висновок про те, що сьогодні оновлення стосується управлінського, організаційного та змістового аспектів і передбачає реалізацію економічно-, суспільно- та особистісно-орієнтованих цілей. Логічним стає перегляд традиційних підходів до добору та структурування змісту і на рівні МСКО 1, що включає запровадження стандарту початкової освіти, який у більшості країн займає до 90% навчального часу і конструюється у форматі предметних галузей [6].

У докторській дисертації «Сучасні тенденції шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи» (2011) М. Тадеєва узагальнює концептуальні засади іншомовної освіти в епоху глобалізаційних та інтеграційних процесів, виявляє механізми формування мовної політики інституціями РЄ, характеризує процеси інтенсивного якісного розвитку практики сучасної іншомовної освіти в початковій, середній і старшій школі країн-членів ЄС, проводить порівняльний аналіз глобальних і національних тенденцій розвитку іншомовної освіти в мультилінгвальній і мультикультурній Європі, серед яких: розповсюдження моделей раннього навчання іноземних мов; трансформація цілей навчання іноземних мов (міжкультурна комунікація); посилення культуротворчої і когнітивно-комунікативної функцій мов [9].

У докторській дисертації А. Василюк «Тенденції реформування шкільної освіти Польщі (XX – початок XXI ст.)» (2011) початкова освіта розглядається у контексті реформування базової освіти Польщі XX – початку XXI ст., детермінованого особливими суспільно-політичними й соціально-економічними умовами. Серед головних тенденцій реформування шкільництва на рубежі XXI ст. автор відзначає децентралізацію та демонополізацію управління освітою, деідеологізацію освіти, передачу повноважень контролю освіти місцевим освітнім органам влади, підвищення автономії шкіл й учителів, поширення педагогічних інновацій та освітніх експе-

риментів, авторських класів, навчальних програм і підручників, визначення ключових компетентностей учнів для кожного освітнього рівня. Негативними тенденціями називаються брак єдиної стратегії реформування й правового забезпечення освітніх змін 1990-х рр., зменшення видатків на освіту (як наслідок скорочення кількості дитячих садків і малокомплектних шкіл), запізнення у підготовці «програмних основ», стандартів екзаменаційних вимог і навчальних програм, загострення проблеми функціональної неграмотності [2].

О. Бочарова у докторській дисертації «Соціально-педагогічна підтримка обдарованих шко-

лярів у Польщі» (2013) вивчає шкільну систему підтримки обдарованих учнів у Польщі, складовими якої є методи ідентифікації обдарованих учнів; форми співпраці; діяльність учителя; форми організації роботи з учнями (шкільні та позашкільні); шкільна база даних (документація, що збираються протягом усього навчання учня). Для нашого дослідження важливими є висновки про необхідність створення особливих педагогічних умов, високий професіоналізм і відповідальність учителя початкової школи за раннє виявлення та підтримку обдарованості [1].

До першої групи нами віднесено кандидатські дисертації (див. табл. 1):

Таблиця 1

Тематика компаративних дисертаційних досліджень

Рік захисту	ПІБ автора	Тема
2002	О. О. Першукова	Розвиток соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови в європейській шкільній освіті
2004	В. Я. Ломакович	Екологічна освіта учнів навчальних закладів середнього ступеня в Німеччині
2004	Г. В. Марченко	Розвиток екологічної освіти в середніх школах Великої Британії у другій половині ХХ століття
2004	А. Е. Вільчківська	Розвиток теорії і практики музичного виховання учнів основних шкіл Польщі (1980–2000 рр.)
2005	А. Г. Кирда	Тенденції розвитку цілей освіти в розвинених країнах світу і Україні (друга половина ХХ століття)
2005	Л. М. Гриневич	Тенденції децентралізації управління базовою освітою в сучасній Польщі
2005	І. І. Шкелебей	Розвиток художньої освіти у школах Німеччини і України в 90-х роках ХХ століття (на матеріалах образотворчого мистецтва)
2006	Г. П. Бутенко	Діагностування навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти Великої Британії
2006	М. О. Желуденко	Цінності освіти і виховання у педагогічних системах Німеччини та України
2007	Л. Ю. Гульпа	Тенденції розвитку іншомовної освіти у середніх навчальних закладах Угорської Республіки
2008	О. К. Мілютіна	Полікультурна освіта учнів середньої загальноосвітньої школи у Великій Британії
2008	І. В. Шимків	Моніторинг якості освіти в школах Німеччини другої половини ХХ століття
2009	Г. І. Погромська	Розвиток релігійної освіти у середніх школах Великої Британії
2010	О. Г. Пермякова	Моніторинг якості навчання у загальноосвітніх закладах Франції другої половини ХХ ст.
2011	В. О. Папіжук	Реформування змісту загальної середньої освіти у Франції
2011	Т. О. Артерчук	Релігійне виховання в закладах загальної середньої освіти ФРН: 1945–2005 рр.
2011	К. В. Гаращук	Структурні реформи в системі загальної середньої освіти сучасної Великої Британії
2012	Л. Г. Мовчан	Розвиток шкільної іншомовної освіти в Королівстві Швеція
2012	К. А. Борін	Формування екологічної свідомості учнів у школах Німеччини у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття
2012	Т. В. Боднарчук	Розвиток білінгвальної освіти в Австрії (1945–2010 рр.)
2013	І. С. Лаухіна	Релігієзнавчий компонент змісту загальної середньої освіти Франції

До другої групи нами віднесено дисертації, сфокусовані на дослідженні проблем розвитку європейської початкової освіти. Зважаючи на проблематику виконаних дисертацій можна виокремити такі напрями досліджень:

- організаційно-педагогічні засади початкової освіти в державах-членах Європейського Союзу (цілі, принципи, зміст, моделі);
- виховання молодших школярів у Європейському Союзі;
- професійна підготовка вчителів початкової школи.

Серед досліджень **першого напрямку**, що вивчають організаційні, управлінські та змістові аспекти початкової освіти в країнах Євросоюзу, дисертації І. Борисенко «Теорія і практика моделювання змісту початкової освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії», Л. Заблоцької «Дидактичні основи мовної підготовки учнів у початкових школах Великої Британії в другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст.», О. Кашуби «Теоретичні основи організації навчального процесу в початкових школах Німеччини», К. Крашевські «Наукові основи техніки як складова загальної освіти у початковій школі Польщі», М. Поп'юка «Реформування початкової освіти в державах Вишеградської четвірки».

У докторській дисертації К. Крашевські «Наукові основи техніки як складова загальної освіти у початковій школі Польщі» (2003) визначено провідні концептуальні напрямки загальнотехнічної освіти («трудове навчання» – зв'язок науки з працею і «художня праця» – мистецька діяльність дитини) в національних освітніх системах європейських країн, цілі (виявлення та розвиток інтересів і здібностей учня, підготовки до відповідального творення світу і знаходження в ньому власного місця, емоційний розвиток, самовиховання, самонавчання, діяльність учня для добра суспільства, родини) та запропоновано інтеграційно-варіативну концепцію галузі «Загальнотехнічна освіта в 1–3 класах початкової школи» [3].

Предметом кандидатської дисертації О. Кашуби «Теоретичні основи організації навчального процесу в початкових школах Німеччини» (2001) є зміст, форми і методи навчання в початкових школах Німеччини, специфікою якого виступає участь учнів у плануванні навчального процесу, врахування їхніх бажань, знань, здібностей. Автор робить висновок про

те, що зміст навчання визначає пріоритети початкової освіти Німеччини, найважливішими серед яких є: поглиблена диференціація навчального процесу; гуманізація навчання; врахування емоційної і соціальної стабільності дитини; широке використання індивідуальних форм і методів педагогічної взаємодії; орієнтація на вивчення предметів, які формують освітню сферу особистості, розвивають її творчу обдарованість; високий рівень науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Висновки кандидатської дисертації Л. Заблоцької «Дидактичні основи мовної підготовки учнів у початкових школах Великої Британії в другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст.» (2010) підтверджують спрямованість шкільної освіти на формування ключових та предметних компетентностей школярів, починаючи з початкової школи. Автор встановила, що зміст дисциплін мовного циклу, визначений Національним курикулумом, реалізується в чотирьох групах мовленнєвих умінь (говоріння, аудіювання, читання та письмо) із застосуванням особистісно-орієнтованого підходу задля формування мовленнєвої компетентності учнів та забезпечення їхнього особистісного розвитку засобами предметів мовного циклу.

Кандидатська дисертація М. Поп'юка «Реформування початкової освіти в державах Вишеградської четвірки» (2013) аналізує нормативно-правову базу, що регламентує початкову освіту східноєвропейських країн, з'ясовує основні напрями реформування початкової освіти (диференціація навчального процесу, розвиток системи виховних цінностей, децентралізація управління). Цінними в роботі є рекомендації щодо більш ефективного проведення реформ в Україні з метою інтегрування шкільництва в загальноєвропейський освітній простір.

І. Борисенко в дисертаційному дослідженні «Теорія і практика моделювання змісту початкової освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії» (2015) визначає принципи моделювання змісту початкової освіти в Британії (баланс між цілями формування в молодших школярів базових навичок і різнобічним розвитком особистості; врахування суспільних потреб, освітніх традицій і запитів учнів у процесі добору змісту освіти; компетентнісний підхід; результативність, регіональна гнучкість; акцентування формувального оцінювання із збереженням комплексу інших функцій (діагностичної, аналітичної, підсумкової)) та

обґрунтовує інтерпретаційну модель структуривання змісту початкової освіти із цільового, змістово-процесуального та результативно-оцінного блоків.

До другого напрямку другої групи віднесено кандидатські дисертації В. Полтавця «Художнє виховання учнів у початковій школі Франції» і Г. Чирікової «Проблеми сімейного виховання молодших школярів у Німеччині».

В. Полтавець у кандидатській дисертації «Художнє виховання учнів у початковій школі Франції» (2008) аналізує зміст, форми та методи художнього виховання у сучасній початковій школі Франції, порівнює програми викладання мистецьких дисциплін у Франції та Україні. Автором визначені основні змістові лінії освітньої галузі «Художнє виховання» в початковій школі: опанування мистецькими дисциплінами (візуальні мистецтва, музичне виховання); художня діяльність, інтегрована в інші навчальні дисципліни (драматизація, театральні вистави і зв'язок із шкільним курсом літератури, мистецтво танцю зі шкільними заняттями фізичного виховання); реалізація мистецько-культурних проектів.

Г. Чирікова у дисертації «Проблеми сімейного виховання молодших школярів у Німеччині» (2011) розкриває особливості взаємодії школи та родини учня початкової школи у ФРН, визначає форми та методи удосконалення педагогічних знань, які використовуються батьками в процесі розв'язання проблем сімейного виховання молодших школярів у Німеччині.

До третього напрямку другої групи відносимо важливі для дослідження розвитку початкової освіти в Євросоюзі роботи українських науковців, присвячені проблемам професійної підготовки вчителів початкової школи (Л. Поліщук – Велика Британія, Ю. Короткова – Греція, М. М'яковський – Австрія, В. Лащихіна – Франція).

Ю. Короткова у кандидатській дисертації «Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів у сучасній Греції» (2008) визначає специфічний для Греції компонент професійної освіти вчителів початкової школи – творча та фізична підготовка. Порівняльний аналіз змісту і форм професійної підготовки, а також особливостей організації педагогічної практики майбутніх учителів початкових класів у вищих педагогічних навчальних закладах України та Греції дозволив автору встановити, що в теоретичній підготовці грецькі навчальні

плани, на відміну від українських, більше часу приділяють психолого-педагогічній підготовці, пропонують широкий спектр дисциплін за вибором студентів, містять значну кількість предметів, спрямованих на підготовку вчителя до роботи з дітьми з обмеженими можливостями та з учнями різних культурних середовищ.

У кандидатській дисертації А. Соколової «Професійна підготовка вчителя у системі педагогічної освіти Англії і Шотландії» (2009) схарактеризовано вимоги Департаменту інновацій, вищої освіти і кваліфікації Англії (знання предмета, педагогічна майстерність, організаторські здібності, використання ефективних методів навчання, підтримання дисципліни, ефективно оцінювання знань і планування часу, зважання на релігійність і етнічне походження учнів, відповідний одяг) і вимоги Виконавчого Департаменту освіти Шотландії до вчителів початкової і середньої школи (знання предмета, педагогічна майстерність, професійні цінності, відповідальність за професійне зростання, піклування про учнів, протидія дискримінації, допомога учням з емоційними відхиленнями в поведінці, вміння працювати новаторському і творчо).

А. Соколова звертає увагу на тенденцію змішування паралельної і послідовної моделей професійної підготовки вчителів та поширення альтернативних програм. У дослідженні також виявлено особливості системи педагогічної освіти в Англії і Шотландії (тьюторство, механізми самокоригування системи, привалювання державного сектора, конкурсна система отримання академічних посад, контроль за якістю підготовки вчителів), розкрито розуміння англійськими та шотландськими дидактами поняття «професіоналізм учителя», ролі і функції професійного вчителя.

Кандидатська дисертація В. Лащихіної «Розвиток системи підготовки педагогічних кадрів у Франції» (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) (2009) вивчає розвиток французької системи педагогічної освіти, яка готує педагогів I (початкова школа), II (середня школа) і III ступенів (вища школа). Характеризуючи зміни в професійній підготовці педагогічних кадрів у Франції, крім загальних тенденцій розвитку системи (входження педагогічної освіти в систему вищої; диверсифікація підготовки педагогічних кадрів; посилення теоретичної і практичної складових психолого-педагогічної підготовки французьких учителів; модерніза-

ція змісту педагогічної освіти; реалізація компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх учителів; комп'ютеризація освітньої галузі; удосконалення професійного відбору на педагогічну діяльність; євроінтеграція вищої педагогічної освіти), автор виокремлює специфічні для підготовки вчителя I ступеня – тенденцію збільшення терміну педагогічного стажування і тенденцію полівалентної підготовки.

Л. Поліщук у дисертаційному дослідженні «Професійна підготовка вчителів початкової школи Англії в умовах євроінтеграції» (2011) серед чинників реформування системи підготовки майбутніх учителів початкової школи називає оновлення початкової ланки освіти, розширення функцій учителя в школі, входження Британії в освітній простір Європи. На основі аналізу британські стандартів кваліфікованого вчителя дослідниця пропонує компетентнісну модель «ефективного вчителя» початкової школи.

Проведений аналіз дисертаційних робіт дозволяє зробити такі висновки:

- дослідження, сфокусовані на проблемах розвитку європейської початкової освіти, з'являються в Україні тільки після 2000 року і вивчають окремі питання розвитку початкової освіти, як правило, у форматі однієї країни;
- кількість кандидатських дисертацій значно перевищує кількість докторських дисертацій;
- у переважній більшості праць початкова освіта розглядається у контексті загальноєвропейської шкільної проблематики і не є безпосереднім предметом дослідження;
- предметом досліджень вітчизняних компаративістів є теоретичні засади організації початкової освіти (цілі, принципи, зміст, моделі), виховання молодших шко-

лярів, професійна підготовка вчителів початкової школи в державах-членах Європейського Союзу.

З огляду на активне реформування початкової школи в Україні перспективним стає комплексне дослідження початкової освіти в країнах ЄС.

Список використаних джерел

1. Бочарова О. А. Соціально-педагогічна підтримка обдарованих школярів у Польщі : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. А. Бочарова. – Луганськ, 2013. – 40 с.
2. Василюк А. В. Тенденції реформування шкільної освіти Польщі (XX – початок XXI ст.) : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / А. В. Василюк. – Тернопіль, 2011. – 40 с.
3. Крашевські К. Наукові основи техніки як складова загальної освіти у початковій школі Польщі : автореф. дис... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / К. Крашевські. – Київ, 2003. – 41 с.
4. Кузнецова О. Ю. Розвиток мовної освіти у середніх і вищих навчальних закладах Великої Британії другої половини XX століття : автореф. дис... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. Ю. Кузнецова. – Харків, 2002. – 43 с.
5. Лавриченко Н. М. Педагогічні основи соціалізації учнівської молоді в країнах Західної Європи : автореф. дис... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Н. М. Лавриченко. – Київ, 2006. – 39 с.
6. Локшина О. І. Тенденції розвитку змісту шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : автореф. дис... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. І. Локшина. – Київ, 2011. – 45 с.
7. Матвієнко О. В. Розвиток систем середньої освіти в країнах Європейського Союзу : порівняльний аналіз : автореф. дис... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. В. Матвієнко. – Київ, 2005. – 42 с.
8. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) : автореф. дис... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / А. А. Сбруєва. – Київ, 2004. – 45 с.
9. Тадеєва М. І. Сучасні тенденції розвитку шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи (порівняльний аналіз) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / М. І. Тадеєва. – Луганськ, 2011. – 40 с.

Olena YAROVA
Berdyansk

PRIMARY EDUCATION IN THE EUROPEAN UNION AS SUBJECT OF UKRAINIAN COMPARATIVE STUDIES

The article analyzes the problems of coverage of European primary education issues in Ukrainian comparative dissertations, specialty 13.00.01 «General Pedagogy, History of Pedagogy». It was found that the vast majority of studies (Ph. D. theses) examines separate issues of European primary education, as a rule, in one country format: theoretical foundations of primary education organization (goals, principles, contents, and models), moral education of younger students, teachers' training, etc. The current reforms of primary school in Ukraine make important the complex study of theory and practice of primary education in the EU.

Key words: primary education, trends, reform, organizational and pedagogical principles, teachers' training, the European Union.

Елена ЯРОВАЯ

г. Бердянск

НАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ЕВРОСОЮЗЕ КАК ПРЕДМЕТ ИССЛЕДОВАНИЯ В УКРАИНСКОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКЕ

Статья анализирует освещение проблем развития начального образования в странах Европейского Союза в диссертационных исследованиях украинских компаративистов по специальности 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики». Выяснено, что подавляющее большинство исследований (кандидатские диссертации) изучает отдельные вопросы развития европейского начального образования, как правило, в формате одной страны: теоретические основы организации начального образования (цели, принципы, содержание, модели), воспитание младших школьников, профессиональная подготовка учителей. Активное реформирование начальной школы в Украине делает актуальными комплексные исследования теории и практики начального образования в странах ЕС.

Ключевые слова: начальное образование, тенденции развития, реформа, организационно-педагогические основы, профессиональная подготовка учителей, Европейский Союз.

Стаття надійшла до редколегії 05.02.2017